

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.I.30.272/2024/6.

A tanács tagjai: Dr. Cseh Attila a tanács elnöke

Dr. Parlagi Mátyás előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Mocsár Attila Zsolt bíró

Nyíróné dr. Kiss Ildikó bíró

A felperesek: I. rendű felperes I. rendű

(felperesek címe)

II. rendű felperes II. rendű

(felperesek címe)

A felperesek képviselője:

felperesek képviselője

(felperesek képviselőjének címe)

ügyintéző: Dr. Marcingós László ügyvéd)

Az alperes: alperes

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

alperesi képviselő

(alperesi képviselő címe

ügyintéző: Dr. Törös Judit ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.298/2023/11-II. számú közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Budapest Környéki Törvényszék 13.G.40.152/2023/8. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasítja.

A jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 986.940 (kilencszáznolcvanhatezer-kilencszáznegyven) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 1.392.000 (egymillió-háromszázkilencvenkétezer) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek 2008. június 12-én 17.325.000 forint összegű kölcsönkérelmet terjesztettek elő az alperesi jogelőd 1.-nél, amely később alperesi jogelőd 2 néven folytatta tovább a tevékenységét, majd beolvadt az alperesi jogelőd 3ba (a továbbiakban mindegyik: alperesi jogelőd). A kölcsönkérelem 6. oldalán szerepelt, hogy a felperesek az ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadmányban (a továbbiakban: ügyféltájékoztató) foglaltakat megismerték és az abban foglaltak alapján tudomásul veszik, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra. A kölcsönkérelem aláírásakor hatályos ügyféltájékoztató részletesen bemutatta a devizahitel jellemzőit, ezen belül az árfolyamváltozás kockázatát.

[2] A felperesek és az alperesi jogelőd 2008. október 6-án kötöttek deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés). Ennek I.10. pontja kockázatfeltáró nyilatkozatot tartalmazott. E szerint „[a] Kölcsön kockázataival kapcsolatban az Adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, Hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a *svájci frankhoz* viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával Adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének

megfelelően mérlegelve vállalta, a Bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.”.

[3] A kölcsönszerződéshez kapcsolódó 2015. március 13-i elszámolás megküldését követően az alperes a kölcsönszerződésből eredő jogok és kötelezettségek vonatkozásában szerződésállomány átruházását tartalmazó szerződést kötött a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 17/A. §-a alapján.

A kereset és az alperes védekezése

[4] A felperesek a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének a megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását kérték.

[5] Indokolásuk szerint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. § (1) bekezdésének megdönthetetlen törvényi véelmével érintett szerződési feltétel tisztességtelen, mivel az annak behelyettesítésével megállapított tartalom sérti a fogyasztó jogát és a hivatkozott közrendi szabályokat. Ennek megfelelően tisztességtelen az árfolyamkockázat áthárítását előíró további minden feltétel is, amely az egész szerződés semmisségét okozza. A bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie azt az alapvető semmisségi okot, amit a DH1 tv. 3. § (1) bekezdésének megdönthetetlen törvényi véelme felállított. Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) a C-26/13. és C-118/17. számú határozatai alapján a semmis kikötés helyébe csak a tagállami diszpozitív norma léphet, és csak a fogyasztó érdekében, annak különös károsodástól való megóvása érdekében. Ehhez képest a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése kogens szabály, amely nem volt figyelemmel a fogyasztó érdekeire, valamint pont a fogyasztó károsodását okozza. A behelyettesített tartalmú szerződési feltétel így változatlanul tisztességtelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209/A. §-a alapján, ezért abból nem keletkezik kötelezettség a fogyasztóra nézve. A felperesek érvénytelenségi okként hivatkoztak továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés e) pontjára és a Ptk. 200. § (2) bekezdésére is.

[6] Az érvénytelenség orvoslása körében előadták, hogy az alperesi jogelőd perben állása kötelező, mert a szerződésállomány átruházásának jogi köre nem terjed ki az eredeti hitelező és az adós jogviszonyában előálló jogalap nélküli gazdagodásra, amely így nem volt átruházható. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a C-618/10. számú határozat alapján kizárt az érvényessé nyilvánítás, a fogyasztó számára kedvezőbb döntést kell meghozni, ezért a bíróság feladata az eredeti állapot helyreállítása.

[7] Az alperes kérte a kereset elutasítását.

[8] Indokolása szerint a teljes követelésállomány átruházása miatt jogelődjenek perben állása nem kötelező, valamint a kereset érdemben is alaptalan.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú közbenső ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[10] Indokolása szerint a kölcsönszerződés deviza alapú fogyasztói szerződésnek minősül. Az alperes és jogelődje között nem csupán engedményezési szerződés jött létre. A kölcsönszerződés alapján fennálló jogok és kötelezettségek vonatkozásában az alperes lépett jogelődje helyébe a Hpt. 17/A. §-a szerinti szerződésállomány átruházás keretében, így a kereset az alperesi jogelőd perben állása nélkül is elbírálható.

[11] Az árfolyamrész alkalmazása helyébe a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése alapján lépő szerződési feltétel tisztességtelenségével kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy ha egy szerződéses rendelkezést kógens tagállami jogszabály határoz meg, úgy ebben a tekintetben a szerződés nem tartozik a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: 93/13/EGK irányelv) hatálya alá. A tagállami bíróság ezért a kógens jogszabályi rendelkezést nem vizsgálhatja abból a szempontból, hogy az tisztességtelenségnek minősül-e. A felperesek így alappal nem hivatkozhatnak a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) 3. § (2) bekezdése szerinti feltétel tisztességtelenségére. Az árfolyamrész tisztességtelenségét a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése rendezte, az a 93/13/EGK irányelv alapján nem támadható, mert arra az irányelv hatálya nem terjed ki.

[12] A régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított semmisségi ok körében arra a következtetésre jutott, hogy a törlesztőrészlet összege a svájci frankban megadott összeg és a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése szerinti árfolyam figyelembevételével meghatározott, a kölcsönszerződés I.3. pontja pedig tartalmazza a törlesztőrészletek számát és a törlesztési időpontokat. A kölcsönszerződés nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe a 6/2013. PJE jogegységi határozat 2. pontja alapján.

[13] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás tartalmi megfelelőségét a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az EUB C-186/16., C-227/18. és C-51/17. számú határozatai alapján vizsgálta. A felperesek a kölcsönkérelemben elismerték az ügyféltájékoztató megismerését, az ügyféltájékoztató pedig részletes tájékoztatást tartalmaz a devizahitelről, az árfolyamváltozásról, a kamatváltozás lehetőségéről, az árfolyamváltozás mechanizmusáról és annak gazdasági hatásáról. Ezt meghaladóan maga a kölcsönszerződés is tartalmaz kockázatteljesítő nyilatkozatot, amely bemutatja, hogy az árfolyamváltozás valós lehetőség, feltünteteti az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatását, ennek mechanizmusát, továbbá azt is tartalmazza, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben az adós viseli. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek teljes körű és

megfelelő tájékoztatást kaptak, ezért az árfolyamváltozásból eredő kockázatot a felperesekre hárító szerződéses rendelkezések nem tisztességtelenek, és ebből az okból a kölcsönszerződés nem érvénytelen. Erre figyelemmel szükségtelennek ítélte előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az alkalmazandó jogkövetkezmények és az azokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség vonatkozásában.

[14] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul az adósokra hárító rendelkezése tisztességtelen, ezért a kölcsönszerződés érvénytelen.

[15] Indokolásában a tényállást pontosította a szerződéskötés körülményeivel kapcsolatban. A pontosított tényállás alapján nem értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével, valamint annak jogi indokait is csak részben osztotta. Értékelése szerint az elsőfokú bíróság helytelen jogi következtetéssel utasította el az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására alapított keresetet.

[16] Azt helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a szerződésátruházás folytán az alperesi jogelőd perben állása nem szükséges. Az alperes a kölcsönszerződésből eredő valamennyi jogot és kötelezettséget megszerezte, így az átruházott szerződés esetleges érvénytelenségének a jogkövetkezményeit is a peres felek között kell levonni, függetlenül az alkalmazandó jogkövetkezménytől. A másodfokú bíróság egyetértett azzal is, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja és a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján. A fogyasztói szerződésnek a 93/13/EGK irányelvet sértő feltétele nem jóerkölcsbe ütközik, hanem tisztességtelenség miatt semmis.

[17] Az elsőfokú bíróság az árfolyamrésszel kapcsolatban is helyes következtetésre jutott. A DH1 tv. 3. § (1) bekezdése az árfolyamrészre vonatkozó szerződéses kikötést semmisnek minősítette azzal, hogy a (2) bekezdés értelmében ahelyett főszabályként az MNB hivatalos árfolyamát kell alkalmazni ex tunc hatállyal. A törvény rendelkezéséből következően az árfolyamrészre vonatkozó szerződési feltétel semmissége nem vezet az egész szerződés érvénytelenségére, mert ezt a tisztességtelen feltételt a jogalkotó orvosolta. Törvényhozási úton végérvényesen eldönt, hogy az árfolyamrész szabályozó szerződéses kikötés tisztességtelenség okán semmis, ebből az okból az egész szerződés nem dől meg, az érvénytelenség oka és terjedelme a törvény kötelező rendelkezése folytán a továbbiakban nem vitatható. A bíróságnak arra sincs jogszerű lehetősége, hogy figyelmen kívül hagyja a DH1 tv. 3. § (2) bekezdését, mert azt a bíróság nem alkalmazza, az ugyanis a bíróság döntése nélkül, a törvény erejénél fogva (ipso iure) fejtette ki joghatását valamennyi deviza alapú szerződés vonatkozásában. Az árfolyamrészről szóló szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása és a kapcsolódó jogkövetkezmények levonása bírósági jogalkalmazás nélkül, a törvény erejénél fogva bekövetkezett, ezért ebben a körben nincs olyan szabály, amelynek alkalmazásától a bíróság eltekinthetne. A szerződés más okból való részleges vagy teljes érvénytelenségének megállapítása iránti perben a bíróság már csak a jogszabály által ex tunc hatállyal megállapított szerződési tartalommal kiegészült szerződést vizsgálhatja. Éppen ezért az árfolyamrész kapcsán nem merül fel a tisztességtelen feltételek tagállami bíróság általi tartalmi módosításának tilalma, mert ilyen tartalmi beavatkozást a bíróság nem végez az árfolyamrészről szóló feltételeken. Az elsőfokú bíróság azt is helytállóan fejtette ki, hogy a

DH1 tv. 3. § (2) bekezdése nem tartozik a 93/13/EGK irányelv hatálya alá, így annak tisztességtelensége nem tehető vizsgálat tárgyává (C-51/17., C-118/17.). A DH2 tv. biztosítja, hogy az árfolyamrész alkalmazásából eredő túlfizetést a fogyasztó javára jóváírják, így a DH törvények rendszere az árfolyamrészről szóló tisztességtelen feltételek tekintetében eleget tesz az EUB elvárásainak.

[18] A másodfokú bíróság ugyanakkor nem értett egyet az elsőfokú bírósággal az árfolyamkockázatot a felperesekre terhelő szerződési feltétel tisztességtelenségét illetően. Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtét és tartalmát az alperesnek kell bizonyítania, a tartalmi kritériumoknak való megfelelés pedig jogkérdés, amelyről a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjén keresztül a bíróságnak kell állást foglalnia.

[19] Az elsőfokú bíróság tévesen vette figyelembe a tájékoztatás körében az ügyféltájékoztatót, amelynek felperesek által történt átvétele az iraton szereplő aláírások hiányában nem igazolt. A felperesek a másodfokú eljárásban foganatosított személyes meghallgatásuk során nem ismerték el annak átvételét, előadásuk szerint a kockázatokat illetően egyáltalán nem kaptak tájékoztatást. A kölcsönkérelem tartalmazza azt a nyilatkozatot, hogy az ügyféltájékoztatót megismerték, de ez a mondat szabványzáradék formájú, amely az EUB C-449/13. számú határozata alapján nem alkalmas arra, hogy az ügyféltájékoztató átadását és a tájékoztatás megfelelő tartalmú megtörténtét bizonyítsa. Az EUB határozatában kimondta, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK irányelvvel (a továbbiakban: 2008/48/EK irányelv) ellentétes, ha egy szabványzáradék miatt a bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a fogyasztó elismerte a hitelezőt terhelő, a szerződéskötést megelőző kötelezettségek maradéktalan teljesítését, mivel ez a bizonyítási teher megfordulását eredményezné. A perben a pénzügyi intézetnek nem azt kell bizonyítania, hogy a fogyasztó milyen nyilatkozatot tett, hanem hogy ténylegesen milyen tartalmú tájékoztatást kapott a kockázatfeltárás során. Erre a szabványzáradék azért sem alkalmas, mert az abban utalásként szereplő mindenkor ügyféltájékoztató tényleges tartalma utólag nem ellenőrizhető. Miután a felperesek nem ismerték el az ügyféltájékoztató átvételét és azt az alperes bizonyítani nem tudta, így azt nem lehetett figyelembe venni az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás körében. Tájékoztatásként ezért csak a kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatot lehetett értékelni.

[20] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseiből, az EUB azt értelmező ítélkezési gyakorlatából (C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13., C-126/17., C-776/19–C-782/19., C-705/21.), valamint a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatából (a továbbiakban: jogegységi hatályú határozat) indult ki. Ezekre figyelemmel a tájékoztatás akkor megfelelő, ha a fogyasztó számára kétséget kizáróan kiderül, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, továbbá a forint árfolyamának súlyos leértékelődése és a deviza kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészek összegére és ezáltal a fogyasztó gazdasági helyzetére. Az átláthatóság követelménye akkor teljesül, ha a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújt a fogyasztónak, amely lehetővé teszi, hogy megértse a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérje a szerződési feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős negatív gazdasági következményeinek kockázatát. A tájékoztatás akkor megfelelő, ha a fogyasztó az

árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A kölcsönszerződés I.10. pontjában rögzített kockázatteltérő nyilatkozatnak csak a második mondata tartalmaz tényleges tájékoztatást, míg a fennmaradó részben az adósok tesznek elismerő nyilatkozatot, amely nem minősül tájékoztatásnak. A tájékoztatás ugyan utal a törlesztőrészletek jelentős megemelkedésének lehetőségére, abból azonban nem derül ki világosan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A kockázatteltérő a kockázat mibenlétére vonatkozó tájékoztatást egyáltalán nem tartalmaz, nem tárja fel azt a pénzügyi mechanizmust, amely az árfolyamváltozás, a deviza kamatlábak változása és a törlesztőrészletek összege között fennáll. A felperesek nem kaptak figyelmeztetést arról, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti vagy akár ellehetetleníti. Az elsőfokú bíróság így tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a tájékoztatás megfelel az EUB által előírt feltételeknek.

[21] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötésből eredő fizetési kötelezettség ezért nem világos és nem érthető. Annak tisztességtelensége ugyanakkor csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget okoz. Ez akkor áll fenn, ha a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót (C-415/11.). A jelen ügyben az egyensúlytalan helyzet egyrészt azért áll fenn, mert a szerződés nem biztosít egyoldalú, a fogyasztó saját jóvedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot, nem ad lehetőséget a fogyasztónak az érdeksérelmek megszüntetésére vagy enyhítésére, másrészt a korlátlan árfolyamkockázat vállalása kizárja a bírósági szerződésmódosítás lehetőségét is. A C-776/19–C-782/19. számú határozatból az következik, hogy az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezés a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek vonatkozásában jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő, ha a szolgáltató nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően is elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[22] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének felperesekre telepítéséről szóló feltételek a megfelelő tájékoztatás hiányában ezért nem világosak, nem érthetőek, nem átláthatók, valamint a felek viszonyában a felperesek hátrányára egyensúlytalanságot okoznak. Ezek a szerződéses rendelkezések így tisztességtelenek, amely az egész szerződés érvénytelenségét okozza, amit a másodfokú bíróság közbenső ítélettel megállapított.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[23] Az alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – kérte a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, vagy új határozat hozatalával az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet sérti a 2008/48/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés a) pontját és 27. cikk (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdését, 215. §-át, 253. § (3) bekezdését és 221. § (1) bekezdését, a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdését, a Ptk. 205. § (1)-(3) bekezdését, 209. § (1)-(2) és (5) bekezdését, valamint 209/A. §-át, a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését,

továbbá a 6/2013., 1/2016. és 2/2014. PJE jogegységi határozatot, valamint a jogegységi hatályú határozatot.

[24] Indokolása szerint a másodfokú bíróság tévesen és jogsértően alapította ítéletét a 2008/48/EK irányelvre, valamint jogsértően hívta fel az EUB C-449/13. számú határozatát. A 2008/48/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés *a)* pontja szerint az irányelv nem alkalmazandó az olyan hitelmegállapodásokra, amelyek fedezete ingatlanfedezetű jelzálog, ingatlanokra általánosan alkalmazott más hasonló biztosíték vagy ingatlanokhoz kapcsolódó valamely jog. Az irányelv 27. cikke alapján a tagállamok 2010. június 11-ig voltak kötelesek átültetni a rendelkezéseket, amelyeket ettől az időponttól kellett alkalmazni, míg a 30. cikk (1) bekezdése szerint az irányelvet nem kell alkalmazni azokra a hitelmegállapodásokra, amelyek ezt megelőzően már léteztek. A másodfokú bíróság tehát megsértette a visszamenőleges jogalkalmazás tilalmát, mert egy olyan irányelvre alapítva minősítette a felperesek írásbeli nyilatkozatát szabványzáradéknak, amit a nyilatkozat megtételének időpontjában nem lehetett alkalmazni. Az EUB C-449/13. számú határozata pedig ennek az irányelvnek az értelmezésére vonatkozik. A másodfokú bíróság megsértette a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltakat is, mert ezekhez képest olyan többletkövetelményt támasztott a kockázatfeltárással kapcsolatban, amely ekkor még nem is létezett, a jogszabály nem írta elő, hogy magát a kockázatfeltárási nyilatkozatot alá kell írni, a tájékoztatás szóban is megtörténhetett. A tájékoztatás megtörténtét a felperesek írásbeli nyilatkozatával kétséget kizáróan bizonyította. Ennek megtörténtét a felperesek az eljárás során – a másodfokú tárgyaláson történt személyes meghallgatásukig – nem vitatták. A másodfokú bíróság bizonyítást nem folytatott le, a felperesek nyilatkozatát mint bizonyítékot elfogadta.

[25] A Pp. megsértése körében idézte annak hivatkozott rendelkezéseit, valamint előadta, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen és az ellenkérelmen, valamint a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaiban. A felperesek ugyanis a kölcsönszerződés érvénytelenségének okát eltérően határozták meg, nem hivatkoztak az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás meg nem történetére, valamint annak nem átlátható, nem világos voltára. A másodfokú bíróság téves és jogsértő álláspontjából következően jogsértően állapította meg azt, hogy ő nem tudta bizonyítani az ügyféltájékoztató átvételét, így azt nem lehetett figyelembe venni a tájékoztatás körében. A bizonyítási teher a felperesekre hárult abban a tekintetben, hogy írásbeli elismerésükkel szemben nem kapták meg az ügyféltájékoztatót. A felperesek nyilatkozata nem volt alkalmas ennek bizonyítására, további bizonyítást pedig nem ajánlottak fel. Ha a másodfokú bíróság úgy ítélte volna meg, hogy bizonyítás felvétele szükséges, akkor sem volt módja az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására, mert arra eljárási szabálysértés nem adott okot, ugyanakkor a felperesek fellebbezésükben kizárólag az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában nem jelölte meg, hogy milyen ok miatt fogadta el ítélezése alapjául a kölcsönkérelem időpontjában nem alkalmazható 2008/48/EK irányelvet és az erre alapított EUB határozatot, valamint milyen ok miatt fogadta el önmagában, bizonyítékok nélkül a felpereseknek az okirati bizonyítékokkal ellentétes, azonban semmivel sem alátámasztott nyilatkozatát, amellyel megsértette indokolási kötelezettségét. A Kúria már több ítéletében vizsgálta az ügyféltájékoztató tartalmát, a kockázatfeltárási kötelezettség teljesítésének módját és a fogyasztói tudomásulvétel igazolását, amit minden esetben megfelelőnek ítélt.

[26] A Ptk., a 93/13/EGK irányelv, valamint a jogegységi határozatok és a jogegységi hatályú határozat megsértése körében hangsúlyozta, hogy a szerződéses árfolyamkockázati

tájékoztatás önmagában is megfelel a jogszabályi követelményeknek. A szerződésben a felperesek kijelentették, hogy tudomásuk van az árfolyamkockázatról, arról, hogy a futamidő alatt az árfolyam kedvezőtlen változása miatt a törlesztőrészletek összege jelentős mértékben is emelkedhet, valamint kijelentették, hogy e kockázat vagyoni hatásait teljes mértékben ők viselik. A szerződésből világosan és félre nem érthető módon kitűnik, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, és a kedvezőtlen változás milyen gazdasági következményekkel járhat a fogyasztóra, mert fizetési terhei megnőnek. A szerződés nem határoz meg olyan felső határt, amely fölött a felek a kockázatot megosztanák egymás között, és árfolyamplafont sem határoz meg, így egyértelműnek kellett lennie, hogy az árfolyamváltozás mértéke és iránya nem látható előre, annak kockázatát kizárólag a felperesek kötelesek viselni. A régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettséget a Kúria jogegységi határozataiban értelmezte. Ezek alapján a kockázatfeltárás akkor tisztességes, ha az kiterjed az árfolyamváltozás lehetőségére, annak törlesztőrészletekre gyakorolt hatására, de nem terjedhet ki az árfolyamváltozás mértékére, nem engedhet arra következtetni, hogy az árfolyamkockázat nem valós, valamint az bizonyos mértékben korlátozott. A Kúria jogegységi határozatokban rögzített jogértelmezése teljes mértékben összhangban van az EUB határozataival. A Kúria jogértelmezése köti a magyar bíróságokat. A Kúria friss határozatai is megerősítik, hogy az ilyen tartalmú kockázatfeltárás önmagában eleget tesz a hazai és az uniós jog által támasztott kritériumoknak. Jogsértő és megalapozatlan a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a perbeli esetben egyensúlytalan helyzet áll fenn. Az általa hivatkozott C-776/19–C-782/19. számú határozat és a jelen ügy tényállása egymástól jelentősen eltér, hiszen a vizsgált szerződések semmilyen árfolyamkockázati tájékoztatást nem tartalmaztak. Ez a határozat az EUB korábbi (C-51/17., C-118/17.) ítélezési gyakorlatát követi. A hivatkozott EUB döntések nem támasztják alá a másodfokú bíróság álláspontját. Olyan szempontból nem vizsgálható a tisztességtelenség, hogy a felpereseknek van-e lehetőségük az érdeksérelem megszüntetésére, illetve a bírósági szerződésmódosításra. A tisztességtelenség csak akkor vizsgálható, ha a rendelkezés nem volt világos vagy érthető. 2015 februárjától ugyanakkor törvényileg megszűnt az árfolyamváltozás kockázatának viselése.

[27] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását azzal, hogy annak helyes indokolása szerint a szerződés az indexálási mechanizmus által okozott teljes semmisségi ok miatt teljes egészében érvénytelen, hiszen a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésének alkalmazása – a szerződésre gyakorolt hatása miatt – kizárt, így az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályt mellőzni kell.

[28] Indokolásukban kifejezték azon aggályukat, hogy a Kúria az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikke, az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSZ) 19. cikk (1) bekezdés második albekezdése, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján nem minősül pártatlan és független bíróságnak, ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztettek elő, mert ennek megítélésére kizárólag az EUB bír hatáskörrel. Indokolásuk szerint a Kúria nem hajlandó hatályon kívül helyezni jogegységi határozatait az uniós jogot sértő részeiben; korábban jogforrásként alkalmazott állásfoglalásokat tett közzé; a szaktanácsadói hálózat működtetésével integritási sérelmet okoz, amellyel uniós jogot sértő szakmai véleményeket erőltet rá az alsóbb fokú bíróságokra; a bíróságoknak szervezett oktatási programokban olyan kúriai bírók vesznek részt, akik uniós jogot sértő ítéleteket hoztak; a Kúria nem autonóm módon gyakorolja feladatkörét, nem alkalmazza a releváns EUB ítéleteket.

[29] A jogerős közbenső ítéletet két viszonylatban tekintették hibásnak: egyrészt a bíróságok nem folytatták le annak vizsgálatát, hogy a megdönthetetlen törvényi vélelem részleges vagy teljes semmisséget okoz-e; másrészt az átláthatóság sérelmének elve nem egyezik meg az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányosságaival, ugyanakkor szerintük a Kúria nem hajlandó alkalmazni a C-186/16. számú határozatban foglaltakat. A C-260/18. számú határozat szerint amennyiben kiesik az indexálás, nincsen árfolyamkockázat; ellenben vizsgálni kellett volna azt, hogy a szerződéskötést megelőzően a professzionális hitelező miként adott tájékoztatást a szerződés okozatossága, mechanizmusa kapcsán. Hangsúlyozták: az alperes felülvizsgálati kérelmében azt várja el a Kúriától, hogy ne alkalmazza az uniós jogot, és részesítse jogtalan vagyoni előnyben a hitelezőt. A 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdése olyan kógens norma, amit nem lehet a nemzeti jog kógens szabályával sem felülrni, így hiába létezik a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése, annak alkalmazása kizárt, az alperes mégis erre kívánja rábírní a bíróságot. A DH törvények célja álláspontjuk szerint az ún. indexálási mechanizmus (a vételi és eladási árfolyamok alkalmazása) kiesésével megszűnő árfolyamkockázat novációja annak érdekében, hogy a tisztességtelen hitelezők remélt hasznának jelentős része megmaradjon, amely ellentétes a C-932/19. és C-520/21. számú határozatokban írtakkal. A Ptk. 231. § (2) bekezdésének behelyettesítése jogi képtelenség, függetlenül a diszpozitív norma tartalmától, a fogyasztó kinyilvánított akaratával szemben pedig tilos. Mivel a bíróságok kétségbe vonják az EUB határozatainak hatályát, így előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek azokra a kérdésekre, hogy az irányelvvel ellentétesnek minősül-e az a tagállami bírósági gyakorlat, amely az EUB ítéleteit a releváns jogvitában vagy nem is alkalmazza, vagy az ítéletek szövegét torzítja abból a célból, hogy a nemzeti joggal felülrja az uniós jog tartalmát; továbbá az ilyen ítélezési gyakorlatot tanúsító bíróságok megfelelnek-e az EUSZ 19. cikk szerinti pártatlan és független bíróság fogalmának. Kérték továbbá az eljárás felfüggesztését a C-630/23. számú ügyre tekintettel, mert a behelyettesítések magyar rendszere ellentétes az irányelvvel, függetlenül attól, hogy milyen okból semmis a szerződés; a Kúria a semmisség intézményét nem korlátozhatja önkényesen az átláthatóság elvének sérelmére. Mivel a magyar bírói kar uniós jogot tagadó határozatokkal korlátozza a fogyasztók jogainak tényleges érvényesülését, ezért előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták arra, garantált-e a jelen bíróság előtti polgári perben az uniós jog teljes érvényesülése és a hatékony bírói jogvédelem. Felülvizsgálati ellenkérelmükben továbbá büntetőfeljelentést tettek ismeretlen tettesekkel szemben, ugyanis a konkrét polgári perben alkalmazandó anyagi jogot (az uniós jogot) egyszerűen kivetik az eljárásból, valamint a bírósági szervezet vezetői olyan helyzetet teremtenek, amelyben „inkompetens bírók kényszerülnek olyan jogot alkalmazni, amelyet nem ismernek”. Azok a bíróságok, amelyek nem követik az EUB módszertanát, hanem csak megismétlik a perekben a DH törvények rendelkezéseit, nem tekinthetők pártatlan és független bíróságoknak, mert nem tudják garantálni a felektől való egyenlő távolságot.

[30] Előadták: a C-260/18. számú határozat alapján az indexálás kiesése megszünteti az árfolyamkockázatot is, mert a deviza alapú kölcsönszerződések „elsődleges tárgyának jellege az indexálási mechanizmus, amely az árfolyamkockázatot keletkezteti”. Kifejtették: az EUB C-705/21. számú határozatában nem különítette el az egyes érvénytelenségi okokat. Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötés az indexálási mechanizmus, amelynek semmissége a C-26/13. és C-260/18. szám alatti határozatokból, valamint a DH1 tv. 3. § (1) bekezdése szerinti megdönthetetlen törvényi vélelemből fakad. Az EUB nem alkalmazott szűkítést az átláthatóság elvének sérelme kapcsán. Az indexálás megszűnése, kiesése (C-260/18.) általános okozati következménye, hogy nincsen árfolyamkockázat. Mivel alapvetően

az indexálás megszűnése a vételi- és az eladási árfolyamok alkalmazását lehetővé tevő általános szerződési feltételek tisztességtelenségéből fakad, az indexálást csak a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése illesztette be utólag a szerződésbe, ami a C-6/22. szám alatti ítélet alapján irányelvet sértő. Ha a szerződés egészében semmis, nincsen árfolyamkockázat, így azt nem viseli senki. A C-260/18. számú határozat az indexálási mechanizmus fogalmát rögzítette, annak alkalmazása kötelező a Kúriára is. Az EUB C-260/18. és C-118/17. számú határozatai alapján az árrés a szerződés elsődleges tárgyát határozza meg, a tisztességtelen feltétel elhagyásával az indexálási mechanizmus kiesésének közvetett eredménye az, hogy az árfolyamkockázat adósra terhelése is megszűnik, amely értelmezés minden tagállami bíróságra egységesen kötelező. Az indexálási mechanizmus kiesése megváltoztatja a szerződés elsődleges tárgyát. Ha a bíróság az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelen voltát állapítja meg, ezzel azt deklarálja, ugyan volt árfolyamkockázata a szerződésnek, de a tájékoztatási kötelezettség sérelme miatt ez nem terhelheti a fogyasztót, amely az anyagi jogot sértő döntés, mert a szerződésnek nem volt árfolyamkockázata: a DH1 tv. 3. § (1) bekezdése miatt a szerződésből kiesett a vételi árfolyam alkalmazhatósága, ennek hiányában nincsen alkalmazható kurzus, amely alapján kiszámítható lenne a devizában kirótt pénztartozás, ez pedig megszünteti az indexálást, így a C-260/18. számú határozat fényében megszűnik az árfolyamkockázat, amit a másodfokú bíróság nem vett figyelembe. A jogerős közbenső ítélet indokolása egy az egyben mellőzte a releváns EUB ítéletek alkalmazását, a C-118/17. szám alatti határozat szövegét pedig torzította, abból szemezgetett, mert mellőzte a 41-45 pontokban írtakat.

[31] A felperesek előzetes döntéshozatali indítványt terjesztettek elő azzal kapcsolatban is, hogy a 93/13/EGK irányelvvel ellentétesnek minősül-e az olyan tagállami bírósági ítélkezési gyakorlat, amely a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésében foglalt kógens norma behelyettesítését tekinti a C-118/17. és C-932/19. számú határozatokban foglalt eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállításának úgy, hogy eloldja magát a C-6/22. szám alatti ítélet anyagi jogi hatályától; a DH2 tv. 37. §-a és 37/A. §-a szerinti korlátozott jogérvényesítési lehetőség és annak bírói gyakorlata megfelel-e az irányelv 6. cikk (1) bekezdésében és 7. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak; továbbá a Kúria Gfv.VI.30.205/2023/2. és Gfv.VI.30.206/2023/2. számú határozataiba foglalt jogi érvelés megfelel-e az irányelv szerinti teljes érvényesülés, valamint a hatékony bírói jogvédelem közjogi elvárásának.

[32] A felperesek a felülvizsgálati tárgyaláson kérték a tárgyalás felfüggesztését a C-761/24. számú ügyre figyelemmel, valamint úgy nyilatkoztak, hogy a C-630/23. számú határozat miatt egyes előzetes döntéshozatali indítványaik tárgytalanná váltak, így kizárólag a Kúria függetlenségére és pártatlanságára vonatkozó indítványukat tartották fenn.

A Kúria döntése és jogi indokai

[33] A felperesek a felülvizsgálati tárgyaláson pontosított felülvizsgálati ellenkérelmükben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet terjesztettek elő azon aggályuk miatt, hogy a Kúria nem minősül független és pártatlan bíróságnak, mert ítélkezési gyakorlatában nem alkalmazza az EUB ítéleteit, így nem garantált az uniós jog teljes érvényesülése és a hatékony bírói jogvédelem. Ezt meghaladóan kérték a felülvizsgálati

eljárás felfüggesztését a C-630/23. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, valamint a tárgyalás felfüggesztését a C-761/24. számú eljárásra.

[34] A Kúria ítélezési gyakorlatában hivatkozza és alkalmazza az EUB ítéleteit. A Kúria pártatlanságát és függetlenségét nem érinti az, ha a fél saját jogi álláspontjából kiindulva vitatja a Kúria ítélezési gyakorlatának helyességét. Rámutat arra is, hogy egyebek mellett éppen a C-630/23. számú előzetes döntéshozatali eljárás is anélkül fejeződött be, hogy az EUB előtt folyamatban volt eljárásban – a közzétett határozat szövegéből megállapíthatóan – bármilyen észszerű kétség merült volna fel azzal kapcsolatban, hogy a Kúria rendelkezik azokkal a megkívánt jellemzőkkel, amelyek az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére jogosítják {Kúria Pfv.III.21.204/2024/10. [48]}. Továbbá a felülvizsgálat alábbi korlátaira figyelemmel a Kúria jelen eljárásának és döntésének nem tárgya sem az árfolyamrés, sem az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása. A Kúria ezért a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította, valamint a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján mellőzte a felülvizsgálati eljárás és a tárgyalás felfüggesztését, figyelemmel arra, hogy a felperesek által e körben hivatkozott C-630/23. számú eljárás már befejeződött, a C-761/24. számú eljárásban vizsgált kérdések pedig az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására vonatkoznak.

[35] A felülvizsgálati eljárás jogi természetét és kereteit (korlátait) illetően a Kúria rögzíti: a Pp. 272. § (2) bekezdése és a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[36] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A 3. ponthoz fűzött indokolás szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A megsértett jogszabályhellyel kapcsolatban az a követelmény érvényesül, hogy a fél felülvizsgálati kérelmében pontosan jelölje meg azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. A 4. ponthoz fűzött indokolás szerint érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

[37] Mindezek alapján a Kúria a jogerős közbenső ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül, valamint érdemben csak azokat a hivatkozásokat

vizsgálhatta, amelyek tartalmazzák a megsértett jogszabályhely megjelölését és a jogszabálysértés körülírását is (Kúria Pfv.I.20.174/2024/13., Mfv.II.10.045/2024/4., Gfv.III.30.084/2024/4., Pfv.IV.22.302/2011/5., Pfv.V.21.139/2023/7., Gfv.VI.30.393/2023/10., Gfv.VII.30.002/2020/12., Mfv.VIII.10.114/2022/5., Pfv.IX.20.610/2019/27., Mfv.X.10.012/2020/4.).

[38] A fentieknek az alperes felülvizsgálati kérelme szempontjából többirányú jelentősége volt.

[39] Az elsőfokú bíróság a keresetet teljesen elutasította. A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a kereset alaptalanságát helyesnek ítélte az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége és a kölcsönszerződés ebből eredő teljes érvénytelensége kivételével, mert értékelése szerint az e feltételekkel kapcsolatos tájékoztatás nem volt megfelelő, így ezek a feltételek nem voltak világosak és érthetőek. Az alperes felülvizsgálati kérelmében ezzel összefüggésben támadta a jogerős közbenső ítéletet, állítva az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtét és megfelelőségét, így a felülvizsgálat csak erre terjedt ki.

[40] Az alperes felülvizsgálati kérelmét jogszabálysértésre, valamint jogegységi határozatoktól és a jogegységi hatályú határozattól való eltérésre is alapította. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 406. § (1) bekezdésétől eltérően a Pp. 270. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálat alapja kizárólag jogszabálysértés lehet. A Kúria ezért önmagában a hivatkozott jogegységi és jogegységi hatályú határozatoktól való eltérést nem vizsgálhatta, azok tartalmát az állított jogszabálysértés megvalósulása körében értékelhette. A Kúria önmagában a 93/13/EGK irányelv megsértését sem vizsgálhatta: a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések megvalósulása körében kellett a megsértettként állított jogszabályi rendelkezéseket az uniós joggal összhangban értelmeznie (C-630/23. 84-86), és erre figyelemmel kellett állást foglalnia az állított jogszabálysértésről.

[41] Az alperes felülvizsgálati kérelmében azzal összefüggésben állított több jogszabálysértést, hogy a másodfokú bíróság értékelése szerint ő nem bizonyította az ügyféltájékoztató szerinti árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtét. Indokolása szerint a másodfokú bíróság ezzel túlterjeszkedett a kereseti (Pp. 215. §) és a fellebbezési [Pp. 253. § (3) bekezdés] kérelmen, mert a felperesek nem hivatkoztak az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányára vagy hibájára. A másodfokú bíróság rosszul határozta meg bizonyítási terhet [Pp. 164. § (1) bekezdés], így tévesen jutott arra a következtetésre, hogy ő nem tudta bizonyítani az ügyféltájékoztató átvételét, valamint ezzel összefüggésben indokolási kötelezettségét sem teljesítette [Pp. 221. § (1) bekezdés]. A másodfokú bíróság által hivatkozott 2008/48/EK irányelvet a jelen ügyben nem lehetett alkalmazni annak 2. cikk (2) bekezdés a) pontja és 27. cikk (1) bekezdése alapján. A másodfokú bíróság olyan többletkövetelményt támasztott az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatban, amely akkor még nem létezett [régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdés].

[42] Ehhez képest a Pp. 3. § (2) bekezdése szabályozza a kérelemhez kötöttség, valamint a tartalom szerinti elbírálás elvét. E két jogszabályi rendelkezés szoros kapcsolatban áll egymással: a bíróság kötve van a felek kérelmeihez és jognyilatkozataihoz, ugyanakkor a kötöttség azok tartalmához kapcsolódik. A jelen ügyben az elsőfokú bíróság úgy értékelte a keresetet, hogy az az árfolyamkockázat áthárítását előíró szerződési feltétel tisztességtelenségére, valamint a teljes kölcsönszerződés ebből eredő semmisségére is vonatkozik, ezért vizsgálta az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét. Az alperes fellebbezési ellenkérelmében (Gf.9. és Gf.10. sorszám) az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak jogi megalapozottságára hivatkozva, előadva, hogy a tájékoztatás megfelelősége a perben vizsgálható volt. A másodfokú eljárásnak így nem volt tárgya annak a kérdésnek az eldöntése, hogy a kereset kiterjedt-e az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtére és annak megfelelőségére. Mivel a felülvizsgálat a fellebbezés alapján meghozott jogerős ítélet jogkérdésben állított hibájának az orvoslására szolgáló rendkívüli perorvoslat, ezért a Kúria következetes gyakorlata szerint a jogerős ítélet csak olyan kérdésben, olyan jogi állásponttal összefüggésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995. 163.; BH1996. 372.; Kúria Pfv.V.20.797/2016/11., megjelent: BH2017. 232.). A felülvizsgálati kérelmet nem lehet olyan új körülményre alapítani, amelyre a fél az első- és a másodfokú eljárás során nem hivatkozott (EBH2002. 653.). Az alperes a másodfokú eljárásban nem hivatkozott arra, hogy a kereset nem terjedt ki az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtére és annak megfelelőségére, hanem éppen azt adta elő, hogy a perben vizsgálható volt a tájékoztatás. Erre figyelemmel a Kúria az érdemi döntés korlátainak (Pp. 215. §) megsértését érdemben nem értékelhette, nem foglalhatott állást abban a kérdésben, hogy a perben az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténte és annak megfelelősége vizsgálható volt-e. Ezt meghaladóan a kereset és a fellebbezés tartalmi értelmezésének helyességét, valamint ebből következően a fellebbezés korlátainak a megsértését a Kúria az alábbiak miatt sem vizsgálhatta.

[43] Lényeges továbbá: a másodfokú bíróság úgy értékelte a felperesek keresetét és fellebbezését, hogy az kiterjedt az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtére, valamint annak megfelelőségére is. Ahogy a Kúria már több határozatában kifejtette, a Kúria nem vizsgálhatja a perbeli nyilatkozatok tartalmi értelmezésének helyességét, ha a fél felülvizsgálati kérelmében nem állította a tartalom szerinti elbírálás elvének megsértését {Kúria Pfv.I.20.807/2023/5., megjelent: BH2024. 184. [48]; Kúria Pfv.I.20.617/2023/6. [37], Pfv.I.20.808/2023/11. [29], Pfv.I.20.970/2023/7. [35], Pfv.I.21.291/2023/9. [49], Pfv.I.20.522/2024/7. [29]}. Az alperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályi rendelkezésként nem jelölte meg a Pp. 3. § (2) bekezdését. A Kúria ezért azt nem vizsgálhatta, hogy a másodfokú bíróság helyesen – tartalmuk szerint – vette-e figyelembe a felperesek perbeli nyilatkozatait. A felülvizsgálat során így abból kellett kiindulni, hogy a felperesek keresete és fellebbezése is kiterjedt az árfolyamkockázati tájékoztatás megtörténtére és annak megfelelőségére.

[44] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 164. § (1) bekezdésének a megsértését arra alapította, jogsértő a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy ő nem tudta bizonyítani az ügyféltájékoztató átadását, hiszen a felperesek terhe volt annak bizonyítása, hogy nem kapták meg az ügyféltájékoztatót, amit nem bizonyítottak. A bizonyítási érdek [Pp. 164. § (1) bekezdés] arra vonatkozik, hogy a per eldöntéséhez szükséges (releváns) tény, melyik félnek kell bizonyítania, míg a bizonyítási teher [Pp. 3. § (3) bekezdés] azt szabályozza, hogy ki viseli a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének következményét {Kúria Pfv.I.21.222/2020/9., megjelent: BH2022. 151. [28]}. Az alperes –

felülvizsgálati kérelme tartalma szerint – a bizonyítás sikertelensége jogkövetkezményének alkalmazását sérelmezte, állítva, hogy ő bizonyította az ügyféltájékoztató átvételét, míg a felperesek nem bizonyították ennek az ellenkezőjét. Tartalmilag tehát a bizonyítási teherrel [Pp. 3. § (3) bekezdés] kapcsolatban állított jogszabálysértést, az ezt szabályozó eljárási jogszabályi rendelkezést azonban megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg. A Kúria ezért a bizonyítási teher alkalmazásának jogszerűségét – a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága miatt – érdemben nem vizsgálhatta. Ezt meghaladóan az alperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg a bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó eljárási jogszabályi rendelkezést sem [Pp. 206. § (1) bekezdés], ami kizárta a másodfokú bíróság bizonyítékértékelésének felülvizsgálati lehetőségét. Mindezekre tekintettel a Kúria nem foglalhatott állást abban a kérdésben, bizonyított-e az ügyféltájékoztató szerinti tájékoztatás megtörténte.

[45] Az alperes az indokolási kötelezettség megsértése körében arra hivatkozott, a másodfokú bíróság nem jelölte meg, hogy egyrészt milyen okból alkalmazta a 2008/48/EK irányelvet és az erre alapított EUB határozatot, másrészt miért fogadta el bizonyítékok nélkül a felperesek személyes nyilatkozatát az árfolyamkockázati tájékoztatással kapcsolatban. A Pp. 221. § (1) bekezdése szerint az ítélet indokolásának – egyebek mellett – tartalmaznia kell a megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak. A bíróság akkor sérti meg indokolási kötelezettségét, ha a jogi indokolás nem tartalmazza a törvényben előírtakat, ugyanakkor e jogszabályhely megsértése körében a döntés érdemi helyessége nem vizsgálható (Kúria Pfv.I.20.657/2023/10.). A jelen ügyben a másodfokú bíróság jogerős közbenső ítéletében abból indult ki, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténte és tartalma olyan bizonyítást igénylő ténykérdés, amit az alperesnek kell bizonyítania, míg a tájékoztatás tartalmi megfelelősége jogkérdés {[43]}. A tájékoztatás megtörténtével és tartalmával kapcsolatban a másodfokú bíróság helytelennek ítélte az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelését, megjelölve azokat a körülményeket, amiket a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, valamint utalva azokra az okokra, amelyek miatt az ügyféltájékoztató átvételét nem találta bizonyítottnak {[44]-[46]}. A másodfokú bíróság így a bizonyítékértékeléssel összefüggő indokolási kötelezettségét nem sértette meg. A bizonyítékértékelés helyességét a Kúria ugyanakkor nem vizsgálhatta, mert az alperes a bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó Pp. 206. § (1) bekezdésének a megsértését nem állította, azt megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg.

[46] A másodfokú bíróság – az alperes hivatkozásával szemben – nem alkalmazta és így nem is sértette meg a 2008/48/EK irányelv megjelölt rendelkezéseit, valamint a régi Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdését. Jogerős közbenső ítéletében az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatással összefüggésben elhatárolta egymástól a tény- és jogkérdéseket {[43]}, majd a tájékoztatás megtörténte és tartalma körében bizonyítékértékelést végzett {[44]-[46]}, ezt követően pedig anyagi jogkérdésként vizsgálta az értékelése szerint megtörtént tájékoztatás tartalmi megfelelőségét {[47]-[55]}. A másodfokú bíróság tehát a bizonyítékértékelés körében hivatkozott a 2008/48/EK irányelvre és a C-449/13. számú határozatra. A Kúria azonban a bizonyítékértékelés érdemi helyességét – a felülvizsgálati kérelem fenti tartalmi hiányossága, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértett jogszabályhelyként való megjelölése hiányában – érdemben nem vizsgálhatta.

[47] Mindezek alapján a felülvizsgálat során – az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtével és tartalmával összefüggésben – abból kellett kiindulni, hogy az a kölcsönszerződés I.10. pontjában írtak szerint valósult meg.

[48] Az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelése körében az alperes az EUB és a Kúria gyakorlatára hivatkozva állította, hogy a kölcsönszerződésbe foglalt tájékoztatás önmagában is megfelelt a tartalmi követelményeknek. Ezzel szemben a felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben az EUB gyakorlatára hivatkozva állították, hogy az árfolyamrészről és az árfolyamkockázatról eredő érvénytelenségi okokat nem lehet elkülöníteni, az indexálás megszűnésének (kiesésének) általános következménye, hogy nincsen árfolyamkockázat.

[49] Az EUB az árfolyamrész rendezésére is kiterjedő magyar szabályozást vizsgáló gyakorlatában megkülönbözteti egymástól az árfolyamrészre és az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételeket, valamint az ezekből fakadó érvénytelenséget (C-51/17. 57-70; C-118/17. 35-56; C-932/19. 33-51). Legutóbbi, 2025. április 30-án meghozott C-630/23. számú határozatában szintén élesen elhatárolta egymástól az árfolyamrészre és az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses kikötéseket kimondva, hogy az árfolyamrészre vonatkozó kikötésekkel kapcsolatos problémák orvoslására irányuló jogszabály fennállása nem érinti azt a vizsgálatot, amit a 93/13/EGK irányelvre tekintettel kell elvégezni az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötések tekintetében (38-40, 71-73). A jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képező árfolyamrészről és az arra vonatkozó nemzeti szabályozástól függetlenül el kell tehát végezni az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételekkel összefüggő tájékoztatás tartalmi vizsgálatát.

[50] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa jogegységi hatályú határozatában részletesen ismertette és elemezte az EUB árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatással összefüggő – a jogerős közbenső ítéletben is hivatkozott – határozatait (C-51/17., C-26/13., C-186/16., C-776/19–C-782/19., C-227/18.) {[10]-[25]}, majd e szempontrendszer alapján vizsgálta a jogegységi panasszal támadott határozatban vizsgált kockázatsfeltáró nyilatkozatot {[26]}. Ezt követően elemezte a Kúria gyakorlatát {[27]-[29]}, és arra a következtetésre jutott, hogy a támadott határozat illeszkedik az EUB és a Kúria újabb gyakorlatához {[30]}, a korábbi gyakorlattól való eltérést az EUB-nak a 93/13/EGK irányelvet értelmező ítéleteiben kifejtett szempontok indokolták {[32]}. Mindezekre figyelemmel mondta ki, hogy akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet {[34]}. Felülvizsgálati ellenkérelmükben a felperesek sem hivatkoztak arra, hogy a jogegységi hatályú határozat által megfogalmazott szempontrendszer ne felelne meg az EUB gyakorlatából eredő követelményeknek.

[51] A jelen ügyben a kölcsönszerződés I.10. pontjában adott tájékoztatás tartalmazza az árfolyamkockázat tényét és mibenlétét, rögzítve, hogy a forintnak a svájci frankhoz

viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása miatt a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is megemelkedhet, amely kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adós viseli. A tájékoztatásból kitűnik, hogy ez a kockázat valós, az bármilyen mértékű – akár jelentős – is lehet, amelynek következménye a fizetési terhek jelentős növekedése lehet, amit kizárólag és teljes mértékben az adós visel. Ez a tájékoztatás az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára világos és érthető. A perbelivel megegyező tartalmú tájékoztatással kapcsolatban a Kúria korábbi határozataiban is ugyanerre a következtetésre jutott (Kúria Gfv.VI.30.081/2022/9., Gfv.VI.30.061/2023/9., Gfv.VI.30.117/2024/8.).

[52] A Kúriának a másodfokú bíróságtól eltérő fenti értékelésére figyelemmel a jogerős közbenső ítélet sérti a Ptk. 209. § (1)-(2) bekezdését és a 209/A. § (2) bekezdését. A Kúria ezért a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, helyette a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján új határozatot hozott, amellyel az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A határozat elvi tartalma

[53] A Kúria nem vizsgálhatja a perbeli nyilatkozatok tartalmi értelmezésének helyességét, ha a fél felülvizsgálati kérelmében nem állította a tartalom szerinti elbírálás elvének [Pp. 3. § (2) bekezdés] megsértését.

[54] A másodfokú bíróságnak az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtével és tartalmával kapcsolatos bizonyítéktértékelését a Kúria nem vizsgálhatja, ha a fél felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. § (1) bekezdését megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg.

[55] Ha a másodfokú bíróság értékelése szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tartalmilag nem volt megfelelő, és a fél felülvizsgálati kérelmében ezt a tartalmi értékelést támadja, akkor a felülvizsgálat tárgyát nem képező árfolyamréstől és az arra vonatkozó nemzeti szabályozástól függetlenül el kell végezni a tájékoztatás tartalmi vizsgálatát.

Záró rész

[56] A felülvizsgálat eredményeként az alperes pernyertes lett, ezért a Kúria a Pp. 77. §-a, 78. § (1)-(2) bekezdése, 79. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a helybenhagyott elsőfokú ítélet perköltséggel kapcsolatos rendelkezésére is – egyetemlegesen kötelezte a felpereseket az alperes együttes másodfokú perköltségének és felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja, 3. § (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

[57] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján 1.392.000 (egymillió-háromszázkilencvenkétezer) forint összegű, a felperesek illetékfeljegyzési joga alapján meg nem fizetett fellebbezési illeték megfizetéséről a Kúria az Itv. 74. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, a Pp. 78. § (1)-(2) bekezdése, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Itv. 78. § (4) bekezdése alapján határozott. Tájékoztatja a felpereseket, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetniük. Ennek során közleményként fel kell tüntetniük a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát és a fizetésre kötelezettek adóazonosító számát.

[58] Az Itv. 39. § (3) bekezdés *d)* pontja és az 50. § (1) bekezdése alapján a jogerős közbenső ítélet elleni felülvizsgálati eljárás illetéke 70.000 (hetvenezer) forint (BH1995. 641., 1/2009. PJE jogegységi határozat). Az alperes a Budapest Környéki Törvényszék Magyar Államkincstárnál vezetett illetékbevételi számlájára átutalással megfizetett 1.740.000 (egymillió-hétszáznegyvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket, ezért 1.670.000 (egymillió-hatszázhetvenezer) forint illeték visszatérítését kérheti a területileg illetékes állami adóhatóságtól az Itv. 80. § (1) bekezdés *f)* pontja és 81. § (2) bekezdése alapján.

[59] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a felperesek Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére.

[60] Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2025. június 3.

Dr. Cseh Attila s. k. a tanács elnöke, Dr. Parlagi Mátyás s. k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s. k. bíró, Dr. Mocsár Attila Zsolt s. k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s. k. bíró